

Program działań

KOŁO EKOLOGICZNE

Bezpośredni kontakt z przyrodą jako jeden z elementów wspomagania wszechstronnego rozwoju ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

*„Przemykać się bokiem i skrycie
Nie chcemy już ani chwili,
Otwórzcie przed mani życie tych drzwi
Nie wystarczy uchylić”*

*Wanda Katarzyna Rytel Tyburcy, Małgorzata Wrzosek,
Małgorzata Pietranik, Milena Sarnowska*

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Zuzeli

„Celem edukacji osób głębiej upośledzonych umysłowo jest ich wszechstronny rozwój na miarę indywidualnych możliwości oraz przygotowywanie do codziennego życia, tak, by były zaradne, umiały sterować własnym zachowaniem, by mogły uczestniczyć w życiu społecznym”. By umożliwić osobom niepełnosprawnym jak najlepsze warunki do wspierania ich rozwoju trzeba poszukiwać nowych form i metod pracy. Opracowywać i ewaluować programy, udoskonalać je tak by uczniowie chcieli sami „tworzyć” rzeczywistość na miarę swoich możliwości, decydowali o sposobie spędzania wolnego czasu, rozwijania zainteresowań, podtrzymywania kontaktów towarzyskich, bycia aktywnym, a co za tym idzie stawać się dorosłymi ludźmi.

Osoby z głębszą niepełnosprawnością intelektualną powinny zdobywać wiedzę o otaczającym świecie w toku bezpośredniego kontaktu z naturalną rzeczywistością. W związku z tym istotną rolę w procesie nauczania i wychowania odgrywają zajęcia w terenie, spacer, wycieczki, odwiedziny, które umożliwiają poznanie najbliższego środowiska.

Proponowany przez nas program opiera się właśnie na bezpośrednim kontakcie z przyrodą, ukazaniu piękna przyrody, jej walorów zdrowotnych dla człowieka, kształtowaniu szacunku do przyrody ale także poznanie ciekawych ludzi i pamięć o historii. Ponieważ Zuzela leży na terenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego z bogatą fauną i florą postanowiłyśmy wykorzystać te naturalne bogactwa w procesie rewalidacji naszych wychowanków.

Dzieci mają naturalną, wrodzoną zdolność obserwacji przyrody, chęć obcowania ze zwierzętami, u dzieci z niepełnosprawnością intelektualną tę zdolność trzeba budzić i stale pielęgnować. Trzeba wytworzyć w nich dyspozycję zaciekawienia otaczającym światem, miłość do przyrody i troskliwość wobec żywych organizmów.

Bezpośredni kontakt z przyrodą może powodować pobudzenie zmysłów/wzrok, słuch, węch, smak, dotyk/ eliminowanie nieporządnego zachowań, rozwijać myślenie przyczynowo – skutkowe, kształtować odpowiedzialność za żywe organizmy ale i innych ludzi, rozwijać aktywność, uwrażliwiać na piękno przyrody, rozwijać aktywne formy wypoczynku. Należy więc stwarzać uczniom okazje do obserwowania i oglądania, poznawania i przeżywania, doświadczania i badania, wypowiedziania się oraz działania i tworzenia.

Cele główne:

- troska o naturalne środowisko
- wyzwalamie aktywności
- wyzwalamie zachowań autonomicznych
- nauka współdziałania w grupie
- propagowanie zdrowego stylu życia

Adresaci: Program jest skierowany do członków Koła Ekologicznego w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Zuzeli.

Przewidywane efekty:

- uczniowie poznają kilka gatunków roślin i zwierząt występujące na terenie parku,
- uczniowie nabędą umiejętności troski o rośliny i zwierzęta, a także o naturalne środowisko,
- uczniowie doświadczą aktywności i ciekawości,
- uczniowie będą czynili próby samodzielnego podejmowanie decyzji.

Działy:

1. „Kolory parku” – zmiany zachodzące w przyrodzie.
2. „Świat roślin” – poznamy roślinność występująca na terenie NPK.
3. „W czystym świecie lepiej żyć” – dbamy o środowisko naturalne.
4. „Jesteśmy przyjaciółmi zwierząt” – poznamy zwierzęta i troszczymy się o nie.
5. „Spacerem po Zuzeli” – poznamy najbliższą okolicę.
6. „Jestem Polakiem” – pamiętamy o historii.
7. „Drzewa leczą” - elementy sylwoterapii.

„Kolory parku”

L.p	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Zajęcia w terenie 2 lub 3 w każdej porze roku /zgodnie z rozkładem/.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zaplanowanie zajęć w terenie w rozkładach materiałów, ➤ przygotowanie tematyki zajęć, ➤ przeprowadzenie zajęć; <ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie ubioru do pory roku, • samodzielne ubieranie przed wyjściem • omówienie pogody • obserwacje zgodne z tematem zajęć • zwrócenie uwagi na wygląd nieba, drzew, krzewów, trawy itp. • porównywanie zmian z poprzednimi obserwacjami, • kojarzenie zmian w przyrodzie z porą roku • ukazywanie przyczynowości • zbieranie liści, kasztanów, żołędzi, roślin nie będących pod ochroną • omawianie ich wyglądu • nazywanie kolorów • 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kojarzenie zmian w przyrodzie z porami roku, ▪ umiejętność dostosowania ubioru do pogody ▪ rozpoznanie kolorów i właściwe kojarzenie ich z porami roku ▪ zdobycie umiejętności obserwacji przyrody
2.	Prowadzenie obserwacji przyrody w czasie, spacerów, wycieczek.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w miarę możliwości ukierunkowywanie obserwacji na zmiany przyrody w poszczególnych porach roku, ➤ omawianie wyglądu roślinności, nazywanie roślin, ➤ kształtowanie szacunku do przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kojarzenie zmian w przyrodzie z porami roku, ▪ umiejętność dostosowania ubioru do pogody ▪ rozpoznanie kolorów i właściwe kojarzenie ich z porami roku ▪ właściwe nazywanie roślin, i ich części

3.	Prezentacja i omawianie zdjęć wykonywanych podczas zajęć w terenie.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykonywanie zdjęć podczas wycieczek, spacerów, zajęć w terenie, ➤ wspólne omawianie zdjęć ➤ nazywanie: roślin, zwierząt, zjawisk, ➤ wybór najciekawszych zdjęć zgodnych z tematyką zajęć ➤ przygotowanie przez uczniów prezentacji dla innych klas i zaprezentowanie w klasach bądź na sali gimnastycznej dla całej społeczności ośrodka 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyszukiwanie ciekawych eksponatów, ▪ samodzielne robienie zdjęć ▪ wyzwalanie aktywności ▪ możliwość wyboru aktywności ▪ kształtowanie zachowań autonomicznych
----	---	--	---

„Świat roślin”

Lp.	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Poznanie roślin występujących na terenie NPK.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obserwacja roślin w naturalnym środowisku /podczas wycieczek, spacerów, zajęć w terenie/ ➤ opis wyglądu rośliny /drzewo, krzew, rośliny zielne/ ➤ odszukiwanie rośliny w kluczu, ➤ nauka poprawnej nazwy, ➤ sprawdzenie czy dana roślina jest chroniona ➤ pogadanka na temat „rośliny chronione” 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podstawowa znajomość roślin występujących na terenie NPK ▪ nazywanie roślin ▪ znajomość pojęcia „pod ochroną”
2	Przygotowywanie zielnika	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbieranie roślin nie będących pod ochroną ➤ suszenie roślin ➤ przygotowanie podpisów /nazwy roślin/ w edytorze Word samodzielnie bądź z pomocą nauczyciela. ➤ przyklejanie na kartkach ➤ wykonanie całego zielnika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyzwalanie aktywności ▪ umiejętność zbierania i suszenia roślin ▪ przygotowanie zielnika
3	Organizowanie wystawy roślin.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zbieranie roślin/całych bądź ich części/ ➤ przygotowanie opisów ➤ prezentacja roślin na wystawie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podstawowa znajomość roślin występujących na terenie NPK ▪ nazywanie roślin znajomość pojęcia

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ udzielanie przez uczniów podstawowych informacji na temat danej rośliny 	<p>„pod ochroną</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wyzwalanie aktywności ▪ umiejętność zbierania i suszenia roślin
4	Przygotowujemy pokazy dla młodszych kolegów.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fotografowanie okazów roślin ➤ uzyskanie podstawowych informacji na temat danej rośliny ➤ przygotowanie z pomocą nauczyciela prezentacji w PowerPoint 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umiejętność obsługi aparatu fotograficznego, ▪ próba samodzielnego opowiedzenia innym o wybranych roślinach

„W czystym świecie lepiej żyć”

Lp.	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Porządkowanie okolicy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uwrażliwianie na czystość i porządek w naturalnym środowisku ➤ prace porządkowe wokół szkoły ➤ porządkowanie lasu w miarę potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poczucie odpowiedzialności za najbliższe otoczenie
2	Propagowanie zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zajęcia na temat ekologii ➤ filmy o takiej tematyce ➤ ukazywanie roli odpoczynku na świeżym powietrzu w zachowaniu zdrowia ➤ realizowanie zadań wynikających ze szkolnego programu profilaktyki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zdrowego stylu życia ▪ umiejętność relaksacji na świeżym powietrzu

„Jesteśmy przyjaciółmi zwierząt”

Lp.	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Poznawanie zwierząt żyjących na terenie NPK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zapoznanie się z przewodnikami i stroną WWW parku w celu pozyskania wiadomości na temat zwierząt występujących w parku 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ znajomość kilku gatunków zwierząt mieszkających na terenie parku

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ identyfikacje zdjęć zwierząt /poprawne nazywanie/ ➤ podstawowe informacje na temat zwierząt ➤ prowadzenie obserwacji w czasie wycieczek pod kierunkiem strażnika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umiejętność prowadzenia obserwacji zwierząt ▪ właściwe zachowanie się w lesie
3	Dokarmianie zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przygotowanie miejsc dokarmiania, ➤ zajęcia na temat dokarmiania ptaków i zwierząt zimą, ➤ przygotowanie paszy, ziarna itp. ➤ prowadzenie dokarmiania ptaków i zwierząt leśnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiedzialność za zwierzęta zimą ▪ umiejętność przygotowania i podania karmy zwierzętom zimą
4	Tropiciel zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obserwacja przyrody w celu śladów zwierząt pod kierunkiem strażnika parku ➤ identyfikowanie śladów zwierząt na śniegu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ umiejętność prowadzenia obserwacji zwierząt w różnych porach roku
5	Przygotowujemy pokazy dla młodszych kolegów.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obserwacja / ewentualnie fotografowanie/ zwierząt, ptaków bądź ich śladów, ➤ uzyskanie podstawowych informacji na temat danego zwierzęcia, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ samodzielne opowiadanie o wybranych zwierzętach

„Spacerem po Zuzeli”

Lp.	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Wycieczki piesze po najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ zaplanowanie wycieczek po najbliższej okolicy ➤ ustalenie trasy ➤ prowadzenie obserwacji podczas spaceru 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznanie najbliższej okolicy szkoły ▪ bezpieczne poruszenia się po ulicach, w lesie
3	Pomniki przyrody	<ul style="list-style-type: none"> ➤ czym jest pomnik przyrody – zajęcia z wykorzystaniem technik multimed. ➤ poznanie pomników na terenie NPK w czasie wycieczek /w zależności od aktualnej sytuacji np. wirtualnych/ ➤ jak dbać o pomniki przyrody 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podstawowe wiadomości na temat pomników przyrody ▪ dbałość i szacunek o środowisko

„Pamiętamy o przeszłości”

Lp.	Przedsięwzięcie	Etapy	Oczekiwane osiągnięcia
1	Poznajemy historię regionu	<ul style="list-style-type: none"> ➤ poszukiwanie informacji o historii Zuzeli i ważnych wydarzeniach mających miejsce na terenie parku, ➤ rozmowy z ludźmi – świadkami historii ➤ czytanie wspomnień ➤ oglądanie filmów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poznanie niektórych informacji dotyczących historii miejscowości, umiejętność kojarzenia ich z przeszłością
2	Dbamy o mogiły	<ul style="list-style-type: none"> ➤ opieka nad mogiłami żołnierzy, księży	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poczucie obowiązku w trosce o zapomniane mogiły

EWALUACJA PROGRAMU.

Po wdrożeniu programu, po każdym roku realizacji, przeprowadzona będzie ewaluacja w celu uzyskania informacji zwrotnej, o tym w jakim stopniu zaproponowane treści umożliwią realizację zadań.

Przedmiotem ewaluacji będzie:

- osiąganie celów,
- skuteczność metod i form aktywności,
- kształtowanie umiejętności i postaw.

Podstawę ewaluacji będą stanowiły:

- wypowiedzi ustne uczestników,
- rozmowy z nauczycielami i wychowawcami, innymi osobami,
- obserwacja pracy i zachowania uczniów,
- prace plastyczne uczniów – jako efekt procesu tworzenia,
- zdjęcia, filmy, konkursy, zgaduj - zgadule, zagadki, krzyżówki.

Ewaluacja zakończy się sporządzeniem sprawozdania zawierającego ocenę, wnioski i propozycje do przyszłych działań oparte na wynikach i ich interpretacji.